

**KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI QO‘LLAB-
QUVVATLASHNING IQTISODIY O‘SISHGA TA‘SIRI****Maxmudova Raxnomaxon Anvarovna****MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 16.11.2025**Revised: 17.11.2025**Accepted: 18.11.2025***KALIT SO‘ZLAR:***kichik biznes,
tadbirkorlik, iqtisodiy
o‘shish, soliq
imtiyozlari, bandlik,
kreditlash, islohotlar*

Mazkur maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning iqtisodiy o‘shishga ta‘siri tahlil qilinadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik subyektlariga yaratilayotgan soliq, kredit, infratuzilma va institutsional imtiyozlar, ularning yalpi ichki mahsulot, bandlik, eksport salohiyati va hududlar taraqqiyotidagi roli ilmiy-nazariy hamda amaliy misollar asosida yoritiladi. Shuningdek, O‘zbekistonda olib borilayotgan islohotlar va ularning samaradorligi, ushbu jarayonni takomillashtirish bo‘yicha takliflar beriladi.

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakat iqtisodiyotining eng muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ushbu soha iqtisodiy o‘shishning barqaror manbai, yangi ish o‘rinlarini yaratishning asosiy drayveri, eksport salohiyatining kengayishida muhim omil sanaladi. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash yo‘nalishida amalga oshirilgan tub islohotlar, soliq siyosatining soddalashtirilishi, kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarining kengaytirilishi ushbu sohaning iqtisodiyotdagi o‘rnini yanada kuchaytirmoqda. Mazkur maqolada kichik biznesni qo‘llab-quvvatlashning iqtisodiy mazmuni va iqtisodiy o‘shishga ta‘siri ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi.

Asosiy qism

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, bandlik darajasini oshirish, daromadlarni ko‘paytirish va hududlar bo‘yicha iqtisodiy tengsizlikni kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi. Kichik biznesning oson moslashuvchanligi,

innovatsiyalarni tez joriy eta olishi, bozor talabiga mos mahsulot va xizmatlarni tez shakllantirishi uni iqtisodiyotning eng dinamik bo'g'iniga aylantirmoqda. Mamlakatimizda ushbu sohani rivojlantirishga qaratilgan davlat qo'llab-quvvatlashi soliq imtiyozlari, kreditlash tizimining kengaytirilishi, biznes yuritish tartib-taomillarining soddalashtirilishi, yer ajratish va infratuzilma bilan ta'minlash kabi yo'nalishlarda namoyon bo'lmoqda. Kichik biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi yil sayin oshib bormoqda. Bu esa iqtisodiy o'sishning hajmiy ko'rsatkichlariga bevosita ta'sir qiladi. Tadbirkorlik faoliyati bandlikni oshirishning eng samarali vositalaridan biri bo'lib, ayniqsa yoshlar va ayollar bandligini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etadi. Kichik korxonalar mehnat resurslarini tez va samarali jalb eta oladi, bu esa aholi farovonligining ortishiga olib keladi. Davlat tomonidan yaratilayotgan kredit imkoniyatlari tadbirkorlik subyektlari faoliyatining kengayishiga yordam bermoqda. Mikro kreditlar, imtiyozli kreditlar, kafillik mexanizmlarining rivojlanishi yangi loyihalarning amalga oshirilishini jadallashtiradi. Infrastrukturaviy qo'llab-quvvatlash, xususan, sanoat zonalari, kichik sanoat maydonchalarining tashkil etilishi ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirib, raqobatbardoshlikni oshirmoqda.

Tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyatining ortishida ham muhim o'rin tutadi. Kichik biznesning tashqi bozorlarga chiqishini qo'llab-quvvatlovchi dasturlar natijasida eksport tarkibi diversifikatsiya qilinib, yangi yo'nalishlar paydo bo'lmoqda. Bu esa iqtisodiy barqarorlikka erishishda muhim omil hisoblanadi. Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy samaradorligi davlat tomonidan olib borilayotgan islohotlar bilan uzviy bog'liq. Mazkur islohotlar ichida soliq tizimining soddalashtirilishi, elektron xizmatlarning kengayishi, ruxsatnomalar sonining qisqartirilishi, korrupsiyaga qarshi nazoratning kuchaytirilishi biznes muhitining yaxshilanishiga xizmat qilmoqda. Bu esa investitsion muhitni yaxshilab, yangi tadbirkorlik subyektlarining paydo bo'lishiga zamin yaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznesni qo'llab-quvvatlashning ijobiy ta'siri faqat qisqa muddatli natijalarda emas, balki uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikda ham aks etadi. Tadbirkorlik darajasining oshishi innovatsiyalarning joriy etilishini tezlashtiradi, ichki bozor raqobatini kuchaytiradi, iqtisodiyotning diversifikatsiyasini ta'minlaydi. Hududlarda kichik biznesning rivojlanishi esa ijtimoiy-iqtisodiy tenglikni oshirib, mahalliy resurslarning samarali foydalanilishiga olib keladi. Kichik biznesning modernizatsiyasi raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali yanada jadallashtirmoqda. Raqamli xizmatlardan foydalanish tadbirkorlar uchun vaqt va xarajatlarni kamaytirib, samaradorlikni oshiradi.

Elektron hujjatlashtirish, onlayn to'lovlar, digital marketing kabi yo'nalishlar biznes jarayonlarini soddalashtirmoqda. Bu jarayonlar iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlovchi muhim omillardan biridir.

Xulosa

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash iqtisodiy o'sishning asosiy drayveri sifatida namoyon bo'lmoqda. Davlat siyosatining izchil davom ettirilishi, soliq va kredit mexanizmlarining yanada takomillashtirilishi, raqamli infratuzilmaning kengaytirilishi, biznes yuritish jarayonlaridagi byurokratik to'siqlarning qisqartirilishi ushbu sohaning yanada rivojlanishiga xizmat qiladi. Kichik biznes iqtisodiyotni diversifikatsiya qiladi, bandlik darajasini oshiradi, eksport salohiyatini kuchaytiradi va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Shuning uchun ham mazkur sohani qo'llab-quvvatlash O'zbekiston iqtisodiyotining uzoq muddatli barqaror rivojlanish strategiyasida ustuvor yo'nalish bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-60-son Farmoni – “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5287-son Qarori – “Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash va tadbirkorlikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”.
3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi: “O'zbekiston iqtisodiyoti rivoji bo'yicha yillik hisobotlar”, 2023–2024.
4. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi: “Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivoji” statistik to'plami, 2024.
5. Qosimov B., Xolboyev A. – “Tadbirkorlik asoslari”, darslik. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2022.
6. Abdug'aniyev A. – “Bozor iqtisodiyoti asoslari va tadbirkorlikni rivojlantirish”, ilmiy qo'llanma. Toshkent, 2021.
7. Jo'rayev R., Sattorov M. – “Kichik biznesning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyati”, ilmiy maqola. “Iqtisodiyot va ta'lim” jurnali, 2023.
8. Xasanov O. – “O'zbekistonda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari tahlili”, monografiya. Toshkent, 2020.

9. “O‘zbekiston iqtisodiy axborotnomasi” jurnali – Kichik biznes bo‘yicha tahliliy maqolalar to‘plami, 2022–2024.

10. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligining Lex.uz hujjatlar bazasi – Tadbirkorlik faoliyatiga oid normativ hujjatlar (Soliq kodeksi, “Tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash”ga doir qarorlar).

